

Любі друзі! Багато народів захоплюються героїзмом і мужністю українського народу. Тож, ми вже зараз повинні працювати для відбудови, щоб і надалі прославляти нашу неймовірну Батьківщину.

Знання - це наша сила!

Коли лунає сирена-направляйтесь в укриття! Бережіть себе!

Урок № 3

Дата: 12.09.2022

Тема: Філософія, її призначення, зміст та функції в суспільстві

Мета: охарактеризувати філософію, її призначення, зміст та функції в суспільстві; розвивати аналітичне мислення, професійні навички, пам'ять, мислення; виховувати інтерес до спеціальності.

Хід уроку:

Авторство слова «філософія» приписують давньогрецькому мислителю Піфагору (VI-V ст. до н. е.). Він був проти того, щоб його називали мудрецем, і вважав себе філософом (любителем мудрості, від грецького *phileo* — любов і *sophia* — мудрість), бо мудрим, на його думку, є тільки Бог, оскільки під мудрістю давні греки розуміли не просто мислення, а єдність способу мислення і способу життя. Тим самим з часів Піфагора у понятті «філософія» фіксується прагнення людини до самовдосконалення, до досягнення ідеалу. Ідеал традиційно включає в себе три найвищі цінності — Істину, Добро і Красу. Філософи Давньої Греції вивчали начала та закономірності світобудови, а під філософією розумілась наука взагалі.

Фундатором європейської філософської традиції є давньогрецький мислитель Сократ (470—399 рр. до н. е.), який визначив подальший напрям філософії своїми знаменитими запитаннями: чи можемо ми досягти істини, не знаючи, що таке істина? Чи можемо ми вважати щось красивим, не знаючи, що таке краса? Чи можемо ми бути добрими, не знаючи, що таке добро? Цим Сократ дав поштовх розвитку трьох основних дисциплін:

- а) гносеології — теорії пізнання, вченню про те, що таке істинне знання і які шляхи його досягнення;
- б) етиці — вченню про те, що таке добро і зло, і як людина повинна оцінювати свої вчинки;
- в) естетиці — вченню про прекрасне.

Заслуга Сократа полягає в тому, що він показав, що предмет філософії вимагає осмислення самого способу його пізнання. Тому, в міру того, як окремі науки, що входили раніше до складу філософії (див. п. 1), виробляли свій, відмінний від філософського, метод пізнання, вони відгалужувались від філософії. Наприкінці XVIII ст. німецький філософ І. Кант окреслив предмет філософії такими запитаннями: що я можу знати? Що я повинен робити? Чого я смію сподіватись?

Для того щоб відповісти на ці запитання, мало знати, що таке світ і що таке людина. Тому філософія вивчає не тільки сутність речей, світу, людини, а сам спосіб їхнього існування. Філософська дисципліна, що вивчає буття у всіх його аспектах, називається онтологією (від грецького *ontos* — суще та *logos* — вчення). Предметом філософії є загальні, граничні засади людського мислення, пізнання, буття людини у світі.

Таке розуміння предмета мислення зумовлює особливості філософського мислення, які відмежовують філософію як від буденного, так і від природничо-наукового мислення. Першою особливістю є те, що будь-яке філософське питання охоплює проблематику філософії в цілому. Тому філософію не можна викладати, як інші науки, — від більш простого до більш складного. Другою особливістю є те, що будь-яке філософське питання охоплює не тільки філософію в цілому, а й підпорядковує цьому питанню й того, хто запитує, тобто філософське мислення вимагає не тільки осмислення своїх власних підвалин та можливостей пізнання, а й зміни того, хто мислить, — зміни світоглядних, життєвих здібностей і самого способу мислення.

Науковим завданням філософії є виявлення найбільш загальних закономірностей розвитку світу, вираження його в принципах, філософських законах та категоріях, вивчення наявного і

минулого, можливого і майбутнього. Якщо простежити історію розвитку різних філософських систем, то не важко помітити, що вся її тематика фактично зосереджена навколо центральної багатопланової проблеми «людина — світ», яка має багато проявів, модифікацій: «суб'єктивне — об'єктивне», «матеріальне — духовне», «природа — суспільство» тощо. Проблема «людина — світ» виступає як універсальна і може розглядатися як загальна формула, смислова спрямованість, зорієнтованість практично кожної філософської системи. Тому вона і становить основне питання філософії. «Велике основне питання всієї, особливо новітньої, філософії є питання про відношення мислення до буття...» Філософи поділилися на два великі табори залежно від того, як відповідали вони на це питання.

Урок № 4

Дата: 12.09.2022

Тема: Філософія, її призначення, зміст та функції в суспільстві

Мета: охарактеризувати філософію, її призначення, зміст та функції в суспільстві; розвивати аналітичне мислення, професійні навички, пам'ять, мислення; виховувати інтерес до спеціальності.

Хід уроку:

Основне питання філософії має різне вирішення: матеріалістичне, ідеалістичне, моністичне, дуалістичне, плюралістичне. Потрібно зазначити, що в межах основного питання філософії по-різному вирішується і питання, що саме слід розуміти під матеріальним, а що під ідеальним. Саме цим пояснюється і те, що існують різні форми матеріалізму (наприклад, вульгарний, споглядальний, метафізичний тощо) та ідеалізму (об'єктивний, суб'єктивний).

По-різному філософи відповідають на питання про можливість пізнання світу. Послідовний матеріалізм доводить, що світ в принципі можна пізнати. Найвищим критерієм і гарантом цього є практика. Об'єктивні ідеалісти зосереджують увагу на пізнанні людської свідомості через пізнання відчуттів, понять тощо. Течія, представники якої заперечують можливість пізнання сутності речей і закономірностей розвитку дійсності, дістала назву агностицизму. Основне питання філософії дає можливість орієнтуватись в історико-філософському процесі, визначати сутність будь-якої філософської системи. Основне питання філософії наголошує, що всі явища світу умовно поділяються на дві основні сфери — матеріальну і духовну. Вони утворюють єдність, якою характеризується все, що існує в світі. Ці сфери нерозривні, але кожна має свою специфіку і посідає своє місце, відіграє свою роль. Матеріальній сфері належить вирішальна роль лише в кінцевому розумінні, в гносеологічному плані. Значення основного питання філософії полягає і в тому, що, поширюючи його на розуміння суспільного життя, можна дати основу як матеріалістичного розуміння історії, та і для його ідеалістичного тлумачення.

Якщо матеріалізм та ідеалізм виражають два протилежні підходи до розуміння природи світу і людської сутності, то не менш важливим питанням філософського світогляду є питання про те, в якому стані перебуває світ, чи розвивається він і людська сутність, чи вони незмінні. Це питання про рух і розвиток. Залежно від розв'язання цього питання виникають також дві протилежні концепції — діалектика, як вчення про розвиток, і метафізика, яка заперечує або спотворює розвиток. Був час, коли деякі філософи (наприклад, Парменід) вважали буття абсолютно нерухомим. Але пізніше, з розвитком науки і практики, коли заперечення руху і розвитку стало неможливим, поширення набули метафізичні підходи, які тлумачили їх спрощено, однобічно. Тому звичайно говорять про дві концепції розвитку — діалектичну та метафізичну.

Поділ філософських систем залежно від розв'язання питання про розвиток не збігається з поділом на матеріалізм і ідеалізм. Відомо, що серед матеріалістів було багато метафізиків (Л. Фейєрбах та ін.), а серед ідеалістів — діалектиків (Гегель). Але ці питання тісно взаємопов'язані, можна навіть у повному розумінні сказати, що питання розвитку, руху є також основними питаннями філософії.

Коли постає питання про пізнання світу, його сутність, то при цьому не менш важливим є питання про вибір правильного методу пізнання як спосіб вивчення явищ світу, як набір засобів, прийомів, що роблять пізнання успішним. Кожна наука має свої методи. Філософія озброює всі науки знанням найбільш загального методу пізнання: метафізичного та діалектичного. Вище ми визначили діалектику як теорію розвитку, а тут говоримо про діалектику як про метод пізнання. Протириччя тут немає. Теорія стає методом тоді, коли вона спрямовується на пояснення практики, на здобуття нового знання, необхідного для теоретичного освоєння світу.

Тільки глибоко засвоївши весь цей матеріал, можна зрозуміти суть кожної з функцій філософії, через які проявляється відношення філософії до конкретних наук. Основні функції філософії: світоглядна, гносеологічна, методологічна, логічна, критична, практично-перетворювальна та ін.

Питання для самоперевірки:

1. У чому предмет філософії?
2. Які особливості філософського мислення?
3. Яке основне питання філософії?
4. Які методи філософії вам відомі?

Домашнє завдання: законспектувати матеріал з теми та дати відповідь на питання для самоперевірки

Рекомендована література: Волович В. І. Соціологія : підручник. - К: ЦУЛ, 2019; Юрій М. Ф. Соціологія : підручник / М. Ф. Юрій. – Київ: Кондор, 2019

Шановні учні! Нагадую, що на виконанні вами завдання чекає моя електронна пошта: kvasha.n.v@gmail.com або Вайбер чи Телеграм за номером: 093-74-98-200, але не пізніше 20:00